

TÜRKİYE'DE SİYASAL ELİTLERİN TEMSİLİ: 28. DÖNEM MİLLETVEKİLLERİ ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Rıfat KARAKOÇ* & Melike ÇAKIR**

Öz

Tarih boyunca elitlerle ilgili ortaya atılan birçok düşünce ve teoriyle birlikte elit teorileri konusu siyaset biliminde oldukça önem atfedilen konulardan biri olmuştur. Elit kavramı üzerinde birçok önemli düşünür fikirler ortaya koymuş ve bu kavram günümüzde halen daha birçok çalışmanın konusu olmaya devam etmektedir. Siyasal elitler, en temeline, toplumun yönetenler ve yönetilenler şeklinde ikiye ayrıldığı bir düzlemde yönetenler kategorisine dahil edilen toplumun azınlıkta kalan kısımlarıdır. Günümüzde demokrasilerin vazgeçilmez ögesi olan temsil işlevini üstlenen milletvekilleri de toplumun bu azınlıkta kalan kısımlarındandır. Bu bakımdan çalışma kapsamında Türkiye'de siyasal elitlerin temsili konusu 28. Dönem milletvekilleri üzerinden ele alınmıştır. Çalışmanın amacı 28. Dönem milletvekilleri üzerinden Türkiye'deki siyasal elitler hakkında genel bir çıkarımda bulunmaya çalışmaktır. Bu amaçla çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılarak milletvekillerinin demografik özellikleri, eğitim durumu ve mesleki geçmişleri, bildikleri yabancı diller ve siyasi geçmişlerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda çalışma kapsamında ilk olarak elit kavramı ve elit teorilerinden bahsedilmiş sonrasında ise Türkiye'de siyasal elitlerin temsili konusu 28. Dönem milletvekilleri üzerinden incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Elitler, Milletvekilleri, Temsil.

REPRESENTATION OF POLITICAL ELITES IN TÜRKİYE: AN EVALUATION THROUGH THE 28TH TERM PARLIAMENTARIANS

Abstract

Along with many thoughts and theories about elites throughout history, the subject of elite theories has been one of the most important issues in political science. Many important thinkers have put forward ideas on the concept of elite and this concept has continued to be the subject of many studies today. Political elites are the minority parts of society that are included in the category of rulers on a plane where society is divided into those who govern and those who are ruled. Today, the parliamentarians who undertake the function of representation, which is an

* Doç. Dr., Samsun Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, rifat.karakoc@samsun.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3942-7426>

** Doktorant, Samsun Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, melikecakirphd@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4827-6490>

indispensable element of democracies, are also among the minority parts of the society. In this respect, within the scope of the study, the issue of representation of political elites in Türkiye was discussed through the 28th term parliamentarians. The aim of the study is to try to make a general inference about the political elites in Türkiye through the 28th term parliamentarians. For this purpose, it was aimed to examine the demographic characteristics, educational status and professional backgrounds, foreign languages they know and political backgrounds of the parliamentarians by using the document analysis method in the study. In this context, within the scope of the study, firstly, the concept of elite and elite theories were mentioned, and then the issue of representation of political elites in Türkiye was examined through the 28th term parliamentarians.

Keywords: Political Elites, Parliamentarians, Representation.

Giriş

Siyasal elit kavramı, Vilfredo Pareto, Gaetano Mosca ve Robert Michels gibi oldukça önemli isimler tarafından ortaya atılan ve siyaset bilimi alanında kendisine yer edinmeyi başaran bir kavramdır. Bu kavram, en temelde, yönetimde özellikle siyasal elitler olarak nitelendirilen belirli bir kesimin söz sahibi olmasına dayanmaktadır. Bununla birlikte bu kavram birçok farklı teorisyen tarafından daha ele alınmış ve siyaset biliminin önemli konularından biri olarak birçok çalışmaya da yön vermiştir.

Elitlerin toplumları yönetmesi gerektiğine yönelik görüşler köken olarak Platon'dan Nietzsche'ye, Jose Ortega y Gasset'e kadar gitmektedir. Bununla birlikte bu düşünceler olması gerekeni araştırdığından dolayı bilimin değil felsefenin alanı kapsamında yer almıştır. Elitlerin toplum içinde geçmişte ve günümüzde oynadığı rolü açıklamaya çalışan araştırmalar ise geçen yüzyılda başlayarak günümüze kadar gelmiştir. Bu bakımdan söz konusu bu çalışmalar klasik ve çağdaş elit teorileri olarak ele alınmıştır (Kışlalı, 2018, s. 349). Bu ikili ayrım aynı zamanda klasik ve demokratik elit teorileri olarak da ele alınmaktadır.

Elitlerin siyasal sistem üzerindeki etkisini anlatmaya çalışan bu teorilerin ortaya koyduğu temel sav ise ister ilkel ister gelişmiş bir toplum olsun yöneten azınlıkla yönetilen çoğunluk şeklinde ikiye ayrılması ve yönetilen kısmın ise yöneten azınlığın aldığı kararlara uymak durumunda kalmasıdır (Nohutçu, 2016, s. 557). Bu bakımdan elit teorileri en temelde toplumun yöneten ve yönetilenler şeklinde ikiye ayrılarak yönetenlerin azınlığı, yönetilenlerin ise çoğunluğu oluşturduğu bir sistemi açıklamaya çalışmaktadır.

Siyasal elit kavramına baktığımızda ise Arslan (2007, s. 6), siyasal elitleri bir siyaset kurumu içerisinde en üstte veya en üste yakın bir konumda olan kimseler, bir başka ifadeyle de siyasi partiler ve yasama ve yürütme organlarında en aktif ve yetkin konumda bulunan kimseler olarak tanımlamış, siyasal elit kavramı kapsamında “siyasi parti liderleri, siyasi partilerin genel

sekreterleri ve en etkili diğer üst kurul üyeleri, milletvekilleri, hükümet başkanları ve bakanlar, meclis başkanları, Cumhurbaşkanı ya da devlet başkanı gibi elitler” incelenebilir demiştir.

Siyasal elitler, aynı zamanda, toplum ve de toplumun her bir bireyi için önemli konumlarda yer alarak toplumsal hayat bakımından da belirleyici olan kararların alınmasında rol alan kişilerdir. Bu kişiler sahip oldukları veyahut kontrol edebilme gücüne sahip oldukları sosyal, ekonomik, siyasal güç ve de medyanın da manipülatif gücü ile toplumun içinde yaşadığı zaman ve gelecekleri üzerinde şekillendirici olabilmektedir. Bununla birlikte sahip oldukları bu güç ile gerçekleri değiştirebilme ve bazı totaliter uygulamaların demokratik olduğu algısını yaratabilme gibi de birtakım becerilere sahip olabilmektedirler (Arslan ve Arslan, 2013, s. 44).

Siyasal elitlerin genel özelliği ise siyasi iktidarı az ya da olsa devamlı olarak elinde tutabilen ve kontrol edebilen homojen bir grup olmasıdır. Bununla birlikte siyasal elitler sahip oldukları üstün durum ile ilgili de bir değer yargısına varmış bir grubu oluşturmaktadır. Ancak, siyasal elitlerin bu üstün durumları, idare etme ve yönetme ile ilgili iddiaları, halk nezdinde de sosyal bir destek bulmuş olmalıdır (Daver, 1965, s. 519). Öte yandan Arslan (2005, s. 167) bir konuya dikkat çekerek elit kavramının herhangi bir değer yükü taşımadığını, nötr bir kavram olduğunu söyleyerek bu kavramın olumlu veyahut olumsuz bir değer yükünün olmadığını, elitlerin en zeki, yetenekli, becerili vb. kimseler anlamına gelmediği üzerinde durmaktadır.

Tüm bu sayılanlar kapsamında çalışmada ele alınacak veriler bağlamında ilk olarak elit teorisi hakkında genel bir çerçeve çizilecek ve ardından Türkiye’de elit temsili ile ilgili olarak 28. Dönem milletvekilleri üzerinden bir değerlendirme yapılmaya çalışılacaktır. Çalışma kapsamında 28. Dönem TBMM Albümü temel alınarak 28. Dönem milletvekillerinin demografik özellikleri, eğitim durumu ve mesleki geçmişleri, bildikleri yabancı diller ve siyasi geçmişlerine yönelik elde edilen bilgiler incelenecektir. Bu bakımdan çalışmada 28. Dönem milletvekilleri üzerinden Türkiye’de elit temsili ile ilgili bazı çıkarımlarda bulunulmaya çalışılacaktır.

1. ELİT TEORİLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Siyaset sosyal gruplar içerisinde iktidar ilişkileri olarak ele alınmakta veyahut doğrudan doğruya bir sınıf mücadelesi olarak da değerlendirilmektedir. Buna karşın bazı siyaset bilimciler ise politika sürecine farklı bir bakış açısıyla yaklaşarak toplumu yönetenler ve yöneticiler şeklinde bir sınıflandırmaya dayandırmaktadır (Kapani, 2009, s. 123). Yönetenler ve yöneticiler ayrımına dayanan bu sınıflandırmayı ise elit teorileri kapsamında ele aldığımızda bu teorilerin de kendi içlerinde farklılaşarak temelde iki başlık şeklinde karşımıza çıktığını görmek mümkündür. Bu bağlamda elit teorilerine yönelik görüşler klasik ve demokratik elit teorileri olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1. Klasik Elit Teorileri

Elit (Seçkin) kelimesinin ve elitizm kavramının ilk kez siyaset bilimi literatürüne girmesi Vilfredo Pareto ile olmuştur (Nohutçu, 2016, s. 557). Pareto'nun elit kelimesini seçmiş olmasının sebebi, şüphesiz, Latince “ayıklama, seçme” anlamına gelen “eligere” kelimesinin anlamını ve Yunanca “aristoi” kelimesinin dolaylı yoldan da olsa asıl anlamını -doğuştan değil de seçkinleşerek en iyi olmayı- birbiriyle doğal bir bağı bulunan Fransızca ve İtalyancaya yani Pareto'nun iki diline de elit kavramının getirmiş olmasından kaynaklanmaktadır (Sartori, 2017, s. 185).

Pareto ortaya koyduğu elit teorisi ile toplumu elit ve elit olmayanlar diye ikiye ayırırken elitleri de kendi içlerinde yönetici ve yönetici olmayan şeklinde ikiye ayırmaktadır. Yönetici elitler toplumun yönetimi hususunda doğrudan veya dolaylı olarak önemli bir rol oynayan siyasal iktidar üzerinde de etkisi bulunan kişilerdir. Pareto'nun bazen aristokrasi olarak sözünü ettiği bu yüksek ve seçkin sınıfa askeri elitler, din adamları eliti veya iş adamları eliti gibi çeşitli sosyal gruplar da dahil edilmektedir. Yönetici elitler içerisinde yer alan bu sosyal grupların hepsi siyasal iktidar üzerinde eşit derecede etki sahibi değildir. Bu sebepten dolayı yönetici elitlerde kendi içlerinde siyasal iktidarı kullanan iç grup yani siyasal elitler ve siyasal iktidarda etkisi bulunan dış grup olarak ikiye ayrılmaktadır (Kapani, 2009, s. 128).

Siyasal bilimler içerisinde elit teorisinin yer bulmasında önemli katkısı olan düşünürlerden bir diğeri Gaetano Mosca'dır. Mosca (1939, s. 50), bütün siyasi organizasyonlardaki değişmeyen gerçeklerin ve eğilimlerin içinden bir tanesinin oldukça net bir şekilde gözüktüğüne dikkat çekerek çok az gelişmiş ülkelerden en ileri toplumlara kadar bütün toplumlarda yöneten ve yönetilen sınıf olarak iki sınıfın meydana geldiğini belirtmektedir.

Mosca, ortaya koymuş olduğu “yönetici sınıf” teorisi ile ilkel ya da modern olmasına bakılmaksızın tüm toplumları “yöneten ve yönetilen” olmak üzere ikiye ayırmıştır. Yöneten sınıf azınlıkta olmakla birlikte siyasal iktidarın tekeli her daim elinde bulundurmaktadır. Yönetilen sınıf ise her zaman çoğunluk olmasına karşın her bir toplumda yönetici sınıfın denetim ve kontrolünde bulunup yaşamını onların belirlediği amaç, kural ve ilkeler çerçevesinde geçirmektedir (Öztekin, 2014, s. 41).

Öztekin (2014, ss. 42-43), Pareto'nun elit ve elitizm kavramlarını siyaset bilimi literatürüne sokmuş olmasına karşın fikir oluşumu açısından Mosca'dan oldukça etkilendiğinden ve bunun sebebinin de her iki düşünürün de teorilerinin büyük ölçüde benzerlik taşımasından kaynaklandığını belirtmektedir. Öte yandan Arslan (2015, s. 81) ise Pareto'nun Mosca'dan farklı bir biçimde insanların toplumsal eylemlerinin altında yatmakta olan dürtüleri ortaya çıkarmak temeline dayanan bir yaklaşım ortaya koyduğundan söz etmiştir.

Mosca ve Pareto gibi klasik elit kuramcılar arasında sayılabilen bir diğer önemli siyaset bilimci ise Roberto Michels'tir. Michels'in ortaya koyduğu düşünceler elitlerin bütün toplumlarda olmasının önlenemez bir

durum olduğudur. Toplumun siyasal konulara karşı tavırları ilgisizdir. Kişi ve toplum refahı arasında bulunan ilişkiyi görememektedirler. Kendi dışında bulunan ve yukarıdan gelmekte olan itici bir güç olmadığı takdirde harekete geçmekte zorlanan kitleler, yönetilme ihtiyacı duyarlar. Söz konusu yönetici sınıf ise oldukça sınırlı sayıda üyeden oluşmaktadır (Kışlalı, 2018, s. 351).

Michels (2021, s. 268), “Seçilmişlerin seçmenler, vekillerin vekâlet verenler, delegelerin delege edenler üzerinde egemenlik kurmasını sağlayan, örgütün ta kendisidir. Örgütten bahsetmek, esasen oligarşiden bahsetmektir. ” sözleriyle siyasal elitlerin varlığına dikkat çekerek oligarşinin tunç kanunu olarak bilinmekte olan bu yaklaşımı siyaset bilimi literatürüne kazandırmıştır.

Michels, ortaya koyduğu bu sav ile açık ve katı bir şekilde demokrasinin olanaksız olduğu sonucuna varmaktadır. Bu sav açıkça demokrasinin olabilirliği sorununu sorgulatmaktadır. Buna karşılık Michels genel bir demokrasi teorisi ileri sürmemiş, daha çok siyasal partiler üzerinde durmuştur (Sartori, 2017, s. 190). Öte yandan Dahl (1993, s. 352), Michels’in demokrasinin siyasal bir sistem içinde var olmasının imkânsız olduğuna inandığına ve elde ettiği sonuçları siyasal partiler düzeyinde tutmadığına dikkat çekerek siyasal partiler çerçevesinde sınırlı bir sonuç elde edilseydi daha güçlü bir iddia olurdu diyerek bir eleştiride bulunmuştur.

Mosca, Pareto ve Michels’in dahil olduğu klasik elit teorileri tutucu ve demokrasiye karşı sonuçlar ortaya koymuştur. Bu teoriler sadece sınıf çatışmalarının yerine elitleri veyahut yönetici sınıfı koymamakla birlikte azınlığın egemenliğini de savunmaktadır. Bir azınlığın toplumu yönetmesinin oldukça doğal olduğunu ve bu durumun sebebinin de insanlar arasında bulunan eşitsizlik olduğunu savunmaktadırlar. Bu düşüncenin ışığında demokrasinin mümkün olmadığını ve eşit yaratılmış insan gerçekliğine karşı düştüğünü göstermek istemektedirler (Kışlalı, 2018, s. 352).

20. yüzyılın başlarında Pareto ve Mosca’nın öncülüğünü yaptığı elit teorileri her ne kadar bilimsel ve ideolojik bakımdan eleştirilere maruz kalsa da yeni araştırmaların önünü açmış ve çağdaş siyaset biliminin gelişmesine de katkıda bulunmuştur. Bu kapsamda yapılan araştırmaların sonucunda elitlerin siyasal yaşamda sahip oldukları rolün önem ve kapsamı hususunda farklı yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Elitizm savını temelde reddetmekte olanlar bile elit kavramını “gözlenebilir bir sosyal olgu” olarak inceleme ihtiyacı duymuşlardır (Kapani, 2009, s. 131).

1.2. Demokratik Elit Teorileri

Demokratik elit teorileri, genel itibariyle, görelî elit özgürlüğünü demokrasinin vazgeçilmeyen ilkelerinden biri sayan, demokrasiyi korumak için değil ama despotik rejimlerin ortaya çıkışını engellemek için gücün elitler arasında dağılmasını ve bu elitlerin ise bağımsız olmaları gerektiğini savunan bir yaklaşıma sahiptir (Arslan, 2003, s. 120).

Klasik elit teorilerine yönelik yapılan eleştiriler sonucunda ortaya çıkan bu teorilerden öne çıkanları ise Harold D. Lasswell ve Raymond Aron'a aittir (Öztekin, 2014, s. 44). Bu teoriler çağdaş elit teorileri olarak adlandırıldığı gibi demokratik elit teorileri olarak da adlandırılmaktadır. Harold D. Laswell, iktidarda bulunan elitlerin halk tarafından seçimler yoluyla değiştirilebildiği sürece demokrasiyle elitlerin varlıklarının birbiriyle çelişmediği savı üzerinde durmaktadır. Bu bakımdan çoğunluk halinde bulunan yönetilenler azınlıkta bulunan yöneticileri her daim farklı araçlarla denetleyip kontrol altında tutabiliyorsa sistem demokratik demektir. Raymond Aron ise tarih boyunca toplumlar hangi siyasal sistemle yönetilirse yönetilsin çoğunluğun yönetimi diye bir şey olmamıştır görüşündedir. Bu sebeple ona göre tüm yönetimler oligarşik nitelikler taşımaktadır. Her ne kadar kalabalık ve karmaşık toplumlarda yönetimler halk için ya da halk adına olsa da halk tarafından yönetim olamamaktadır (Nohutçu, 2016, s. 559).

Demokratik elit teori içerisinde önemli isimlerden biri de Joseph Schumpeter'dir. Schumpeter, sadece devlet elitlerinin bağımsızlığı üzerinde durmakla kalmamış aynı zamanda devlet dışı elitlerin de bağımsızlığına önem vermiştir. Devlet yapısı dışında gücün dağılımı hususuna verdiği önemle gücün devlet içinde ayrımlaşması konusu üzerinde duran Mosca ve Weber'den ayrılmıştır. Öte yandan Schumpeter'e göre bağımsız elitlerin dengeleyici nitelikteki gücü de oldukça önem taşımaktadır. Bunun sebebi seçmenlerin, seçilmiş politikacıları kontrol edebilmesi açısından bir imkânı olmamasıdır. Bu noktada seçimle gelmiş olanlar yalnızca bağımsız elitlerce kontrol edilebilir görüşünde bulunmuştur. Söz konusu bu elitler ise medya, yargı ya da akademi elitleri gibi elitlerdir (Arslan, 2007, s. 40).

Tüm bunlarla birlikte demokratik elitizm adı verilen bu teoriyi savunanlar, modern demokrasilerde çok sayıda elit kadronun iktidar için yarışması durumunun toplumun çıkarlarının da elitler tarafından dikkate alınmasına katkı sağladığını belirtmektedir. Bu koşulları sağlamayarak toplumun çıkarlarını korumayan ve beklentilerine cevap vermeyen yönetici elitler ise değiştirilebilmektedir. Bu bakımdan modern demokrasilerde halk ne kadar iktidarı kullanamıyor olsa da elit iktidarını denetleyebilme ve elit kadroları beğenmediği takdirde seçimler yoluyla değiştirebilme gücünü de elinde bulundurmaktadır (Uygun, 2022, ss. 444-445).

Demokratik elitizm taraftarları halkın siyasete yönelik ilgisizliği karşısında siyasal kararların alınması, uygulanması ve değiştirilmesi hususunda işlerin yönetici elitlere kaldığını düşünmektedir. Bununla birlikte günümüzde elitlerin yönetimini zorunlu hale getiren önemli bir sebep de sanayi toplumlarında ve sanayi ötesi toplumlarda alınacak kararların büyük bir süratle alınmasına yönelik olan gerekliliktir. Çok nüfuslu ulus devletlerinde de halkın karar alma süreçlerine katılımı noktasında hızlı hareket etmek ve uygun kararları vaktinde almak önem taşımaktadır. Öte yandan günümüz koşullarında gerek sosyal gerek ekonomik gerekse diğer her alanda karar almak teknik bilgi gerektirmektedir. Bu sebeple yeterli donanıma sahip

olmayan kişilerin karar alma sürecinde belirleyici olması doğru olmamakla birlikte siyasal kararlar alanında uzman konumunda olan siyasal elitlere bırakılmalıdır (Uygun, 2022, s. 441).

Elit teorilerine yönelik verdiğimiz bilgiler kapsamında bu teorilerin de kendi içinde ayrıldığından söz ederek klasik elit teorilerine ve demokratik elit teorilerine değindik. Her iki anlayış içinde son olarak Heywood’un (2021, s. 163) seçkincilik kavramını açıklarken yer verdiği klasik elit teorileri, temel iddiası empirik olma ve elitlerin yönetiminin de değiştirilemez olduğuna yönelik bakış açısına sahip olan bir anlayışken, demokratik elit teorilerinin ise empirik fakat elitlerin yönetiminin nedenlerine karşı daha eleştirel bakış açısına sahip ve ayrımcı olan bir anlayış olduğuna yönelik görüşlerini de belirtmekte fayda vardır.

2. TÜRKİYE’DE SİYASAL ELİTLER: 28. DÖNEM MİLLETVEKİLLERİ

Türkiye’de siyasal seçkinler olarak milletvekillerini ele aldığımızda çoğunluğunun benzer özellikler gösterdiğini söylemek mümkündür. Nitekim Arslan (2007, s. 90) yapmış olduğu çalışmada Türk iktidar seçkinlerinin genel hatlarını çizmiş ve bu genel hatları şu şekilde sıralamıştır: sınıfsal konumla uyumlu olan evlilik, benzer eğitim düzeyi ve kalitesi, eğitim görülen kurumların seçkin devlet okulu veya özel kolej olması, benzer sosyal konumlar, seçkin okul veya kulüp üyeliği, aile bağları ve aileye yönelik geçmişlerinde avantajlı konumda olmaları, genellikle ortanın üstü veya üst sınıf ailelerin çocukları olmaları, karakteristik açıdan maskülen olan çoğunluğu erkek kimseler olması, yaş ortalamasının genellikle orta yaşlı ve yaşlı olması.

Tüm bu bilgiler ışığında Türkiye’de siyasal elitler olarak hali hazırda Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde yer alan 28. Dönem milletvekillerini çalışma kapsamında ele aldığımızda benzer özellikler taşıyıp taşımadıklarını saptamak için demografik özellikleri, eğitim düzeyi, meslek, yabancı dil ve siyasi geçmiş gibi faktörleri tek tek incelemek gerekmektedir. Bu bakımdan çalışmanın bu kısmında 28. Dönem milletvekilleri ile ilgili genel bir değerlendirme yapmak amacıyla tablo ve şekillerden yararlanılacaktır.

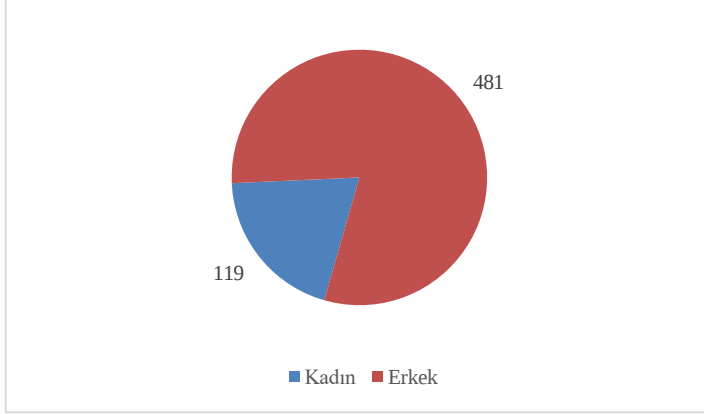
2.1. 28. Dönem Milletvekillerinin Genel Profili

Çalışmanın esas kısmını oluşturan bu kısımda 28. Dönem milletvekillerinin ilk olarak demografik özellikleri ele alınacaktır. Bu kapsamda cinsiyet, yaş, medeni durum ve çocuk sayısı faktörleri incelenecektir. İkinci olarak da eğitim durumu ve mesleki geçmiş faktörü ele alınarak eğitim düzeyleri, mezun olunan bölümler, akademik kariyer ve meslek konularına yer verilecektir. Üçüncü olarak yabancı diller konusu ele alınacak ve en az bir yabancı dil bilen milletvekillerinin oranı, en fazla bilinen yabancı diller gibi konulara değinilecektir. Son olarak ise milletvekillerinin

siyasi geçmişleri ele alınarak 28. Dönem milletvekilleri hakkında genel bir çıkarımda bulunulmaya çalışılacaktır.

2.1.1. Demografik Özellikler

Şekil 1. 28. Dönem Milletvekillerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Kaynak: Bu şekil TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023, s. XVII) kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

28. Dönem milletvekillerinin genel profilini incelediğimizde ilk olarak cinsiyet faktörünü ele alarak cinsiyete göre dağılıma bakmakta yarar vardır. Bu bağlamda Şekil 1’de yer verdiğimiz bilgiler kapsamında milletvekillerinin cinsiyet dağılımına baktığımızda mecliste bulunan 600 milletvekilinden 481’inin erkek, 119’unun ise kadın olduğunu görmekteyiz. Cinsiyete göre dağılım açısından erkek milletvekillerinin sayısının kadın milletvekillerinin sayısına oranla oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kadın milletvekillerinin sayısının erkek milletvekillere oranla daha az olmasından dolayı mecliste erkek egemen bir yapının olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 1. 28. Dönem Milletvekillerinin Siyasi Partilere Göre Cinsiyet Dağılımı

Siyasi Parti	Kadın	Erkek	Toplam Sayı
Adalet ve Kalkınma Partisi	50	214	264
Cumhuriyet Halk Partisi	24	105	129
Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi	27	30	57
Milliyetçi Hareket Partisi	4	45	49
İYİ Parti	4	34	38
Saadet Partisi	2	18	20
Demokrasi ve Atılım Partisi	4	11	15
Yeniden Refah Partisi	0	5	5
Türkiye İşçi Partisi	1	3	4
Hür Dava Partisi	0	4	4
Demokrat Parti	0	3	3

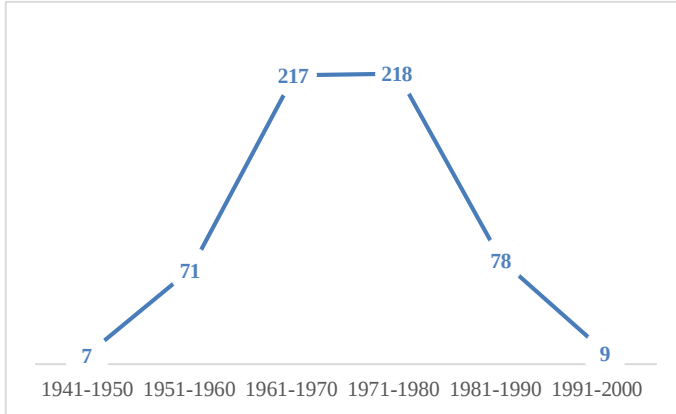
Demokratik Bölgeler Partisi	1	1	2
Emek Partisi	1	1	2
Demokratik Sol Parti	0	1	1
Bağımsız	1	5	6
Vefat	0	1	1
Toplam	119	481	600

Kaynak: TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı, 2023, s. XVII.

Meclis içerisinde yer alan milletvekillerinin cinsiyete göre dağılımına genel bir bakıştan sonra partilere göre dağılımını da ele almakta fayda vardır. Tablo 1’de yer verilen bilgiler kapsamında kadın ve erkek milletvekili sayılarına baktığımızda en fazla kadın milletvekili sayısına sahip olan partilerin başında ilk olarak Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) sonrasında ise Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) geldiği görülmektedir. Bununla birlikte kadın ve erkek sayıları arasında var olan oldukça büyük fark göze çarparken bazı partilerin yalnızca erkek milletvekili çıkarmış olduğunu da söylemek mümkündür.

28. Dönem milletvekillerinin cinsiyete göre dağılımına yönelik yer verdiğimiz bu bilgiler ışığında mecliste yer alan milletvekillerinin büyük çoğunluğunun erkek olduğunu söylemek mümkündür. Kadın milletvekillerinin sayısı toplam milletvekili sayısının yarısı bile olmamakla birlikte erkek milletvekillerinin sayısı kadın milletvekillerinin sayısının dört katından fazladır. Bu bağlamda cinsiyete göre dağılım konusunda son olarak mecliste bulunan milletvekillerinin çoğunluğunun erkek olduğu ve kadınların sayıca daha az olduğu söylenebilir.

Şekil 2. 28. Dönem Milletvekillerinin Doğum Yıllarına Göre Dağılımı

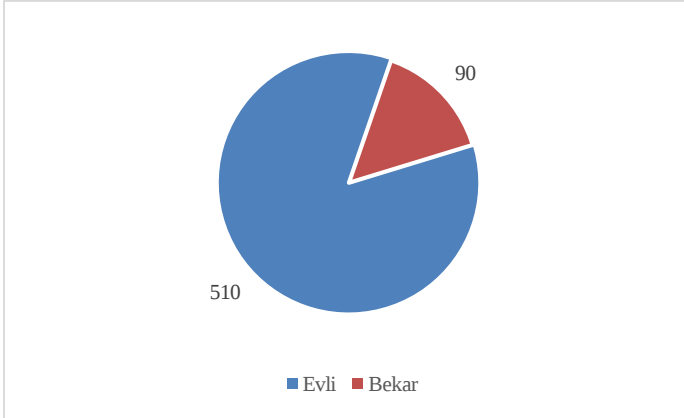
Kaynak: Bu şekil TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023, s. XVIII) kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 2’de yer alan verilere baktığımızda milletvekillerinin doğum yıllarına göre dağılımını görmekteyiz. Bu bağlamda halihazırda mecliste bulunan milletvekillerinin büyük çoğunluğunun 1961-1970 ve 1971-1980

yılları arasında doğduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda 28. Dönem milletvekillerinin 435'i 1961-1980 yılları arasında doğmuş ve yaş aralıkları da 44 ila 63 arasında değişiklik göstermektedir. Bu oranları 1981-1990 arasında doğmuş olan 78 milletvekili ve 1951-1960 yılları arasında doğmuş olan 71 milletvekili izlemektedir. Milletvekillerinin doğum yıllarına göre en az bulunduğu aralıklar ise 1991-2000 yılları ile 1941-1950 yılları olarak görülmektedir. Bu bağlamda milletvekillerinin yaş bakımından çoğunluk olarak orta yaşlı ve yaşlı kategorisinde yer aldığı ve genç nüfus içerisinde yer alan milletvekillerinin sayıca oldukça az olduğu da görülmektedir.

Bununla birlikte Turhan (1984, s. 104), elitlerin yaş faktörü üzerinden ele alınmasında bazı araştırmacıların beşer yıllık yaş gruplarına ayırarak bazı araştırmacıların da ortalama yaşı vererek konuya değindiğinden söz ederek gelecekte yapılacak çalışmalarda araştırmacıların ortalama yaşa da yer vermelerini tavsiye etmiştir. Bu bağlamda milletvekillerini doğum yıllarına göre dokuz yıllık gruplar halinde ele aldıktan sonra TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023) kaynağını kullanarak elde ettiğimiz veriler sonucunda 28. Dönem milletvekillerinin ortalama yaşının 53.04 olduğu sonucuna ulaştık. Bu bağlamda milletvekillerinin genel yaş ortalamasının yuvarlak bir hesapla 53 olduğunu söyleyebiliriz.

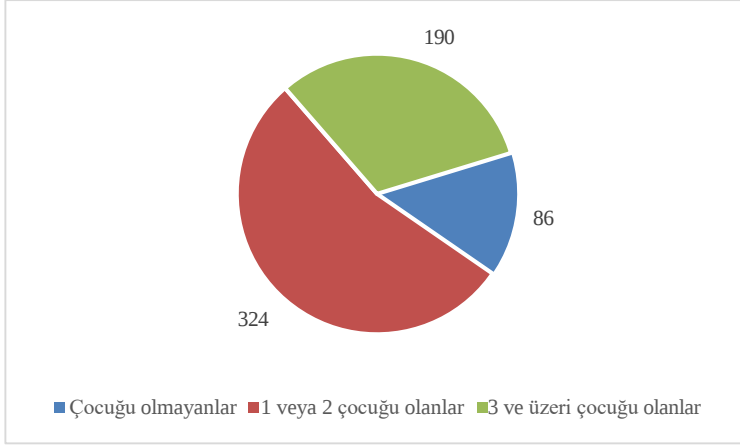
Şekil 3. 28. Dönem Milletvekillerinin Medeni Durumları

Kaynak: Bu şekil TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023) kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 3'te yer alan bilgilere baktığımızda 28. Dönem milletvekillerinin medeni durumlarına yönelik bir sınıflandırma görmekteyiz. Buna göre 600 milletvekilinin 510'u evliken yalnızca 90'ı bekarıdır. Bu da yüzdelik olarak milletvekillerinin %85'inin evli, %15'inin ise bekar olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda 28. Dönem milletvekillerinin medeni durumuna göre bir çıkarımda bulunulduğunda çoğunluğunun evliken azınlıkta kalan bir kısmın ise bekar olduğunu söyleyebiliriz.

Şekil 4. 28. Dönem Milletvekillerinin Çocuk Sayısı

Kaynak: Bu şekil TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023) kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 4’te 28. Dönem milletvekillerinin çocuk sayıları yer almaktadır. Şekle baktığımızda 600 milletvekilinden 324’ünün 1 veya 2 çocuk sahibi, 190’ının ise 3 ve üzeri çocuk sahibi olduğunu ve 86’sının da hiç çocuk sahibi olmadığını görmekteyiz. Bu duruma oransal olarak baktığımızda ise çocuk sahibi olan milletvekillerinin oranının %86, çocuk sahibi olmayan milletvekillerinin oranının ise %14 olduğunu söyleyebiliriz. Bu bakımdan 28. Dönem milletvekillerinin yarısından fazlasının çocuk sahibi kişiler olduğuna yönelik bir çıkarımda bulunmak mümkündür.

2.1.2. Eğitim Durumu ve Mesleki Geçmiş

Tablo 2. 28. Dönem Milletvekillerinin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

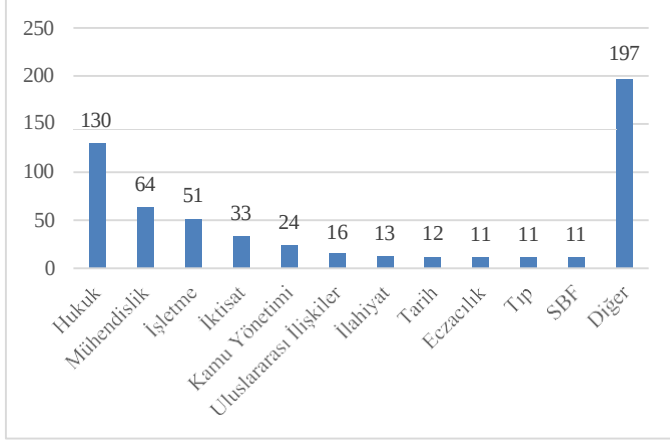
Eğitim Düzeyi	Kişi Sayısı
İlkokul	0
Ortaokul	4
Lise	37
Yükseköğretim (Fakülte, Akademi ve Yüksekokul)	559
Toplam	600

Kaynak: TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı, 2023, s. XVIII.

Tablo 2’de yer alan verilere baktığımızda milletvekillerinin eğitim düzeylerine göre dağılımını görmekteyiz. Bu verilerden hareketle 28. Dönem milletvekillerinin büyük bir çoğunluğunun yükseköğretim mezunu olduğunu söyleyebiliriz. Buna karşılık milletvekilleri içerisinde bulunan lise mezunlarının oranı da azınlıkta bulunurken ortaokul mezunlarının yok denecek kadar

az olması da dikkat çeken detaylardan biridir. Buradan hareketle 28. Dönem milletvekillerinin eğitim durumu üzerinden genel bir değerlendirme yapmak gerekirse milletvekillerinin çoğunluğunun yükseköğretim mezunu olduğu ve yükseköğretim mezunu olmayan ise çok az sayıda milletvekilinin bulunduğunu söylemek mümkündür.

Şekil 5. 28. Dönem Milletvekillerinin Mezun Olduğu Bölümlere Göre Dağılımı

Kaynak: Bu şekil TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023, ss. XIX-XXII) kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 5'e baktığımızda ise yükseköğretim mezunu milletvekillerinin mezun oldukları bölümleri görmekteyiz. 28. Dönem milletvekilleri genel itibariyle çeşitli alanlarda eğitim görmüş kişilerken şekilde görüldüğü üzere milletvekillerinin en fazla eğitim gördüğü alan hukuktur. Hukuk alanı harici mühendislik ve işletme bölümlerinden mezun olan milletvekillerinin de sayısı diğer alanlara göre yüksekken iktisat, kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, ilahiyat, tarih, eczacılık, tıp ve SBF mezunu milletvekilleri de sayıca diğer alanlardan yüksek bir orana sahiptir.

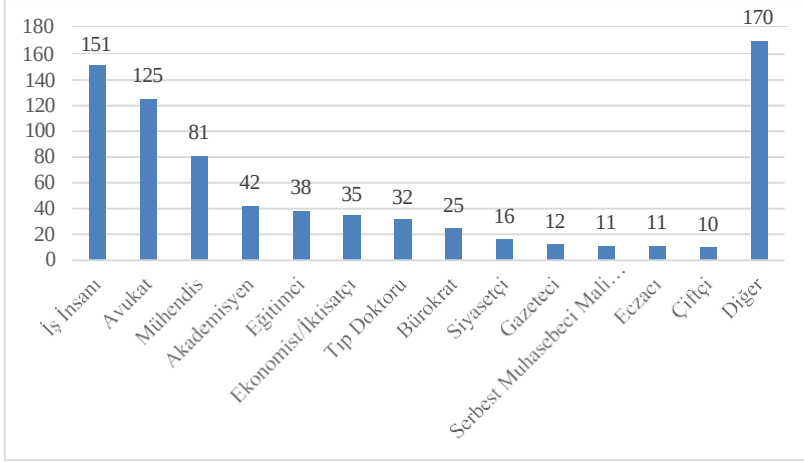
Tablo 3. 28. Dönem Milletvekillerinin Akademik Kariyere Göre Dağılımı

Unvan	Kişi Sayısı
Profesör	23
Doçent	9
Yardımcı Doçent	2
Doktora	33
Yüksek Lisans	130
Toplam	197

Kaynak: TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı, 2023, s. XVIII.

Tablo 3’te yer alan bilgilere baktığımızda ise 28. Dönem milletvekillerinin akademik kariyerlerine göre dağılımını görmekteyiz. Buna göre akademik unvana sahip milletvekillerinin sayısı toplam milletvekili sayısıyla karşılaştırıldığında azınlık konumundadır. Bununla birlikte yüksek lisans oranının ise doktoranın neredeyse dört katı kadar olması da dikkat çekmektedir.

Şekil 6. 28. Dönem Milletvekillerinin Mesleklerine Göre Dağılımı

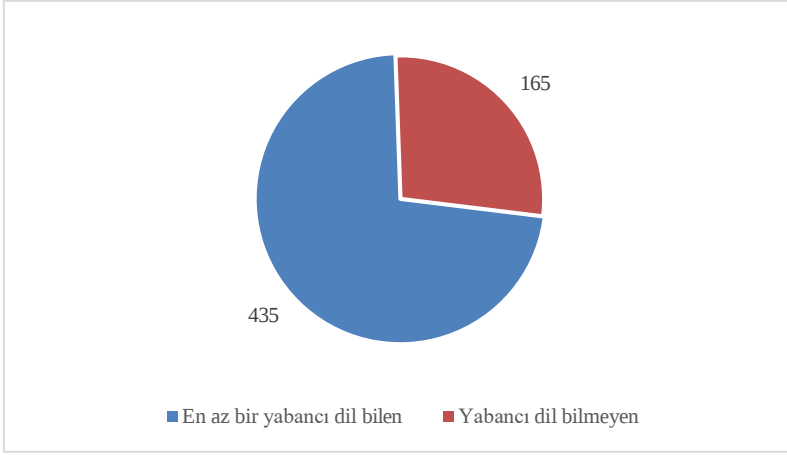
Kaynak: Bu şekil TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023, ss. XXIII-XXV) kullanılarak yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Şekil 6’ya baktığımızda 28. Dönem milletvekillerinin mesleklerine göre dağılımını görmekteyiz. Buna göre milletvekillerinin büyük bir çoğunluğunun iş insanı olduğu dikkat çekmektedir. Öte yandan milletvekilleri arasında avukatlar ve mühendislerin sayısı da diğer meslek gruplarına oranla dikkat çeken bir şekilde yüksektir. Akademisyen, eğitimci, ekonomist, tıp doktoru, bürokrat, siyasetçi, gazeteci ve şekilde yer verdiğimiz diğer meslek gruplarında yer alan en az on milletvekili bulunmaktayken çeşitli meslek gruplarında yer alan ve tabloda diğer olarak adlandırılan kısımda yer alan milletvekillerinin dağılımı ise her meslek için on milletvekilinden azdır.

2.1.3. Yabancı Dil

Milletvekillerinin bildikleri yabancı diller konusu birçok farklı açıdan ele alınabilir. Bunlar; milletvekillerinin kaçının en az bir yabancı dil bildiği, en az bir dil bilen milletvekillerinin bildikleri diller, bildikleri dillerin sayısı ve bu dilleri hangi seviyelerde bildikleri. Bu bakımdan bu kısımda tüm bu sayılanlar hangi dili hangi seviyede bildikleri net bilgiler elde edilemediğinden dolayı hariç tutularak incelenmiştir.

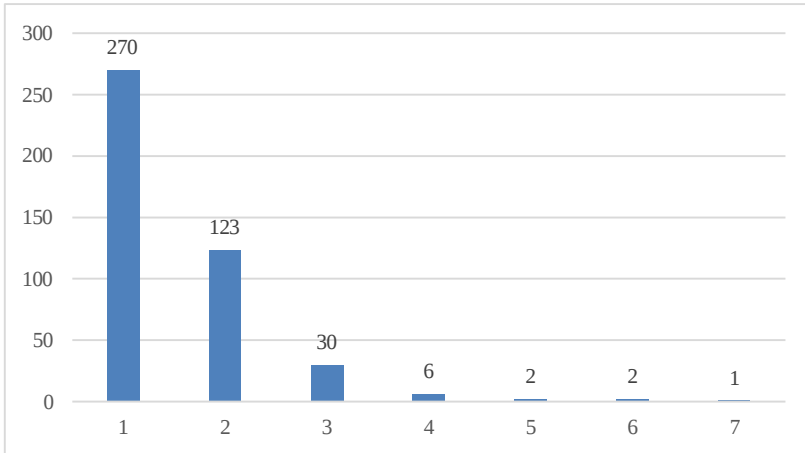
Şekil 7. 28. Dönem Milletvekillerinin Yabancı Dil Bilgisi

Kaynak: Bu şekil TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023) kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 7’de 28. Dönem milletvekilleri en az bir yabancı dil bilenler ve yabancı dil bilmeyenler olarak sayısal bakımdan sınıflandırılmıştır. Bu bağlamda grafiğe baktığımızda milletvekillerinin özgeçmişlerinde yer alan bilgiler kapsamında elde edilen veriler sonucunda 600 milletvekilinden 435’inin en az bir yabancı dil bildiği, 165’inin ise hiç yabancı dil bilmediği görülmektedir. Bu duruma oransal bakımdan baktığımızda ise en az bir yabancı dil bilen milletvekillerinin oranının %72,5 iken yabancı dil bilmeyen milletvekillerinin oranının da %27,5 olduğu sonucuna ulaşabiliriz. Bu bakımdan 28. Dönem milletvekillerinin çoğunluğunun en az bir yabancı dil bildiği, azınlıkta kalan bir kısmının ise yabancı dil bilmediğini söylemek mümkündür.

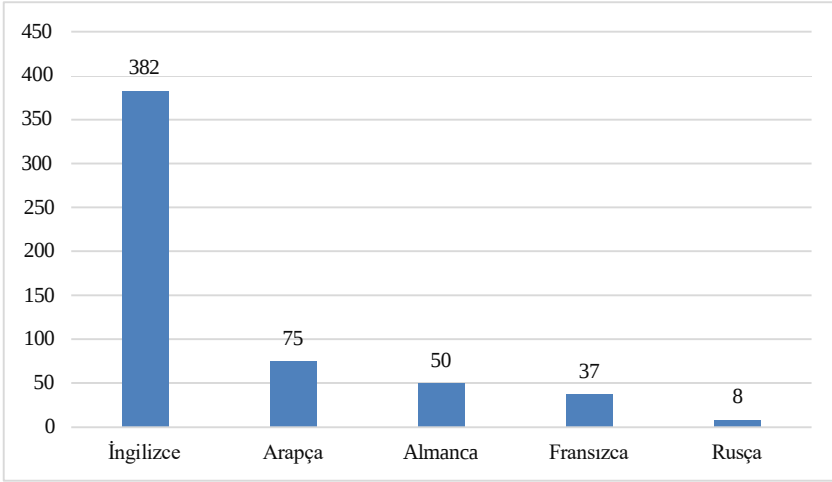
Şekil 8. 28. Dönem Milletvekillerinin Bildikleri Yabancı Dillerin Sayısı

Kaynak: Bu şekil TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023) kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Öte yandan 28. Dönem milletvekillerinden yabancı dil bilenleri de kendi içlerinde kaç dil bildiklerine göre sınıflandırabiliriz. Bu bağlamda yukarıda yer almakta olan Şekil 8’e baktığımızda 270 milletvekilinin 1 yabancı dil, 123 milletvekilinin 2 yabancı dil, 30 milletvekilinin 3 yabancı dil bildiği görülmekteyken 4 ve üzeri yabancı dil bilen milletvekillerinin toplam sayısının ise 11 olduğu görülmektedir. Buradan hareketle 28. Dönem milletvekillerinden yabancı dil bilen çoğunluğun da %62’sinin tek bir yabancı dil, %28’inin iki yabancı dil bildiği geriye kalan %10’luk bir kesimin ise üç ve üzeri yabancı dil bildiği sonucunda ulaşmak mümkündür.

Şekil 9. 28. Dönem Milletvekilleri Tarafından Bilinen İlk 5 Yabancı Dil

Kaynak: Bu şekil TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023) kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

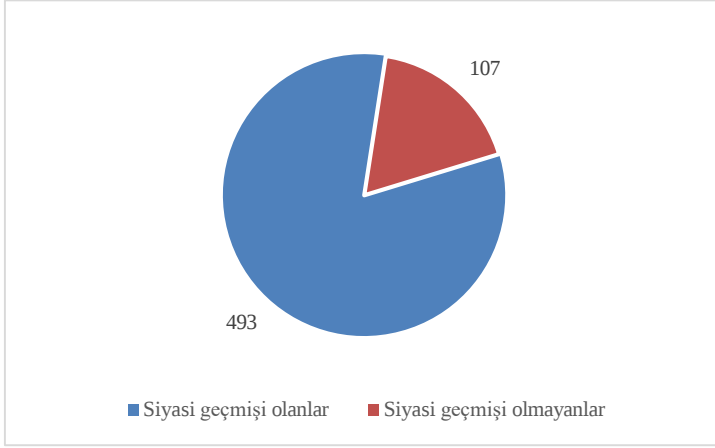
Tüm bunlarla birlikte 28. Dönem milletvekillerinin büyük bir çoğunluğu en az bir yabancı dil bilmekteyken bu dillerin hangi diller olduğuna da bakmakta yarar vardır. Bu bağlamda Şekil 9’a baktığımızda milletvekilleri tarafından en fazla bilinen ilk beş yabancı dilin dağılımını görmekteyiz. 28. Dönem milletvekillerinin bildikleri yabancı diller arasında en fazla bilinen dil diğer dillerin bilinme oranına göre büyük bir farka sahip olan İngilizcedir. İngilizceden sonra en çok bilinen diller sırasıyla Arapça, Almanca, Fransızca ve Rusça’dır.

2.1.4. Siyasi Geçmiş

Siyasi geçmiş, bir kişinin yerel de dahil olmak üzere siyasetle ilgili alanlarda oynadığı rolle bağlantılıdır. Bu bakımdan yerel de belediye başkanlığından belediye meclis üyeliğine, siyasi parti düzeyinde parti içinde gençlik kollarından ve kadın kollarından başlayarak çeşitli kademelerde yer almaya ve daha yüksek devlet kademelerinde yer alan bakanlara kadar siyasi geçmişin bir parçası sayılabilmektedir. Bu bakımdan 28. Dönem

milletvekillerinin siyasi geçmişlerine bakmak milletvekillerinin siyasetin içinden kimseler mi olduğunu anlamak noktasında faydalı olacaktır.

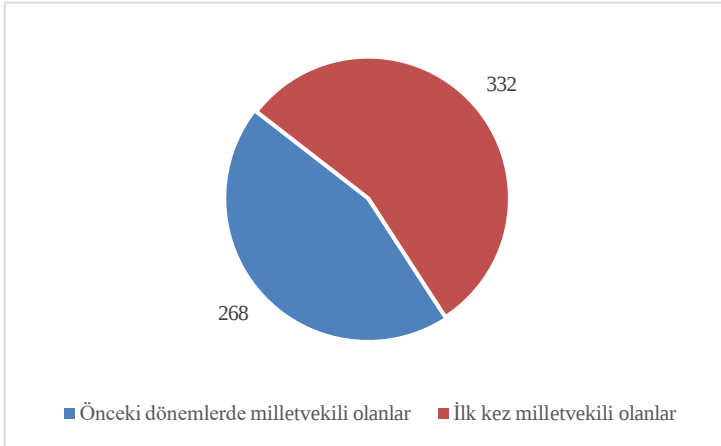
Şekil 10. 28. Dönem Milletvekillerinin Siyasi Geçmişlerine Göre Dağılımı

Kaynak: Bu şekil TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023) kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 10'da 28. Dönem milletvekilleri siyasi geçmişi olanlar ve olmayanlar şeklinde sayısal olarak kategorize edilmiştir. 28. Dönem TBMM Albümü kullanılarak sınıflandırılan bilgiler kapsamında milletvekillerinin özgeçmişlerinde yer alan bilgiler ışığında 600 milletvekilinden 493'ünün yerel yönetim kademelerinde ve siyasi partilerde çeşitli görevler gibi farklı şekillerde siyasi geçmişlere sahip olduğu görülmektedirken 107'sinin ise siyasi geçmişlerine ilişkin herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Bu bağlamda milletvekillerinin %82'ye tekâbül eden bir kısmı siyasi geçmişe sahipken %18'lik bir kesimi ise siyasi geçmişe sahip değildir.

Şekil 11. 28. Dönem Milletvekillerinin Geçmiş Dönemlerde Görev Yapan Milletvekillerine Göre Dağılımı

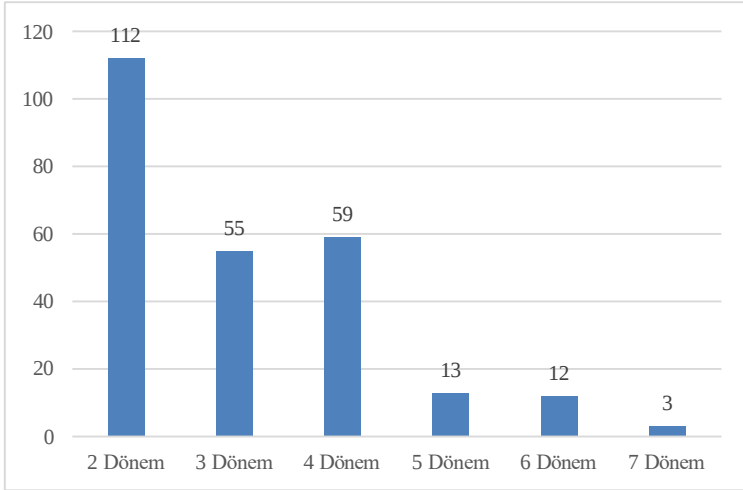

Kaynak: Bu şekil TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023, s. XVII) kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

28. Dönem milletvekilleri içerisinde siyasi geçmişe sahip olan birçok milletvekili aynı zamanda daha önce milletvekili olarak mecliste bulunmuş kimselerdir. Bu bağlamda Şekil 11’e baktığımızda önceki dönemlerde milletvekili olanlarla ilk kez milletvekili olan milletvekillerinin dağılımını görmekteyiz. 600 milletvekilinden 268’i önceki dönemlerde milletvekili olmuşken 332 milletvekili ise ilk kez mecliste yer almıştır. Bu bağlamda oransal olarak dağılıma baktığımızda 28. Dönem milletvekillerinden %55’inin ilk kez milletvekili olduğu %45’inin ise önceki dönemlerde milletvekili olduğunu söyleyebiliriz.

TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023)’nda yer alan bilgiler kapsamında milletvekillerinin özgeçmişlerini inceleyerek elde ettiğimiz veriler kapsamında milletvekillerinin özgeçmişlerinde önceki dönemlerde milletvekili olarak görev yaptıklarına yönelik bilgi bulunan 254 milletvekili bulunmaktadır. Şekil 11’de yer verdiğimiz ve yine aynı kaynaktan yararlanarak elde ettiğimiz sayısal bilgiler kapsamında ise 268 milletvekilinin daha önce milletvekili olduğunu söz konusu kaynakta yer alan ve çalışmamızda da kullanmış olduğumuz tabloda görmekteyiz. Bu bakımdan 14 milletvekilinin özgeçmişlerinde bu bilgi yer almadığından aşağıda yer almakta olan Şekil 12’de 254 milletvekili üzerinden bir sınıflandırma yapıldığı bilgisini vermekte fayda vardır.

Şekil 12. Önceki Dönemlerde Milletvekili Olan 28. Dönem Milletvekillerinin Milletvekili Olduğu Dönem Sayıları

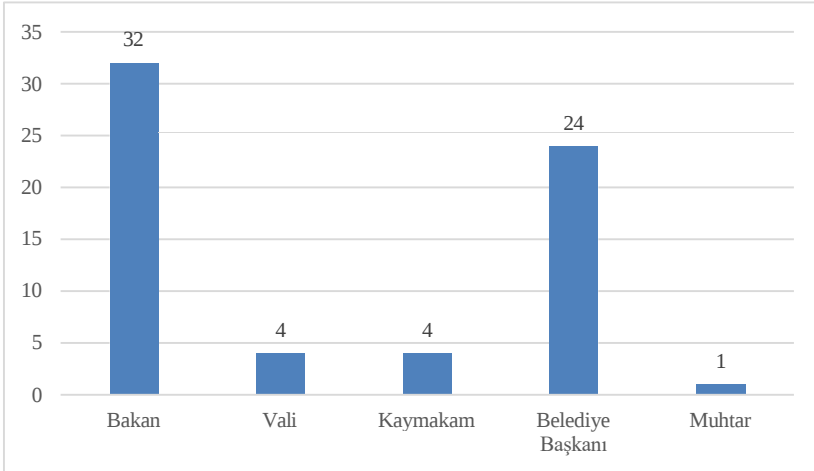
Kaynak: Bu şekil TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023) kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

28. Dönem milletvekillerinden daha önce milletvekili olan milletvekillerinin bazıları bir dönem bazıları ise bir dönemden fazla olmak üzere milletvekili olarak mecliste yer almıştır. Şekil 12’de yer alan verilere baktığımızda daha önce milletvekili olan 28. Dönem milletvekillerinin 28. Dönem de dahil olmak üzere kaç dönem milletvekili olarak görev aldığını görmekteyiz. Bu bağlamda söz konusu milletvekillerinin büyük çoğunluğu

mecliste ikinci kez bulunurken diğer bir kısmı ise üç ve dört dönem mecliste bulunmuştur. Öte yandan mecliste beş dönem ve üzerinde yer alan milletvekili sayıları azınlıktayken 7 dönem mecliste bulunmuş yalnızca üç milletvekili olduğu da görülmektedir.

Tüm bunlarla birlikte milletvekillerinin bazıları daha önceki dönemlerde devlet yönetiminin veya yerel yönetimlerin farklı düzeylerinde görevlerde bulunmuş kişilerden oluşmaktadır. Çalışma kapsamında ele aldığımız bu görevler bakanlık pozisyonları, il ve ilçelerin yönetiminde yer alan vali ve kaymakamlar, yerel yönetimlerde yer alan belediye başkanları ve muhtarlardır. 28. Dönem milletvekillerinin siyasi geçmişleri incelendiğinde ise bazı milletvekillerinin daha önce üst düzey devlet yönetiminde veya yerel yönetimlerde bu tür görevleri üstlenmiş kimseler olduğu söylenebilir.

Şekil 13. Devlet Yönetimi ve Yerel Yönetimlerde Görev Almış Milletvekillerinin Sayısal Dağılımı (28. Dönem)

Kaynak: Bu şekil TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023) kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 13'te yer aldığı üzere siyasi geçmişi bulunan milletvekilleri içerisinde devlet yönetiminin farklı düzeylerinde yer almış milletvekilleri arasında en çok payı eskiden bakanlık görevinde bulunmuş kişiler oluşturmaktayken belediye başkanları ise ikinci sırada gelmektedir. Vali, kaymakam ve muhtar olarak görev almış milletvekili sayısı ise oldukça azdır. Söz konusu milletvekillerinden bazılarının ise siyasi kariyerleri boyunca birden fazla görevi de üstlenmiş olmaları göz önüne alındığında bakan, vali, kaymakam, belediye başkanı ve muhtar olarak görev almış milletvekillerinin toplam milletvekili sayısına oranla azınlıkta olduğunu söylemek mümkündür.

28. Dönem milletvekillerinin siyasi geçmişlerine yönelik TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı (2023) kullanılarak elde edilen tüm bilgiler ışığında milletvekillerinin büyük çoğunluğunun siyasi bir geçmişe sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Öte yandan siyasi geçmişe sahip olan bu milletvekillerinin büyük çoğunluğu aynı zamanda daha önce

milletvekili olarak mecliste yer almış kişiler olduğu ve söz konusu bu milletvekillerinin ise bir kısmının birden fazla dönemde milletvekili olarak görev aldığı da görülmüştür. Tüm bunlarla birlikte bakan, vali, kaymakam, belediye başkanı ve muhtar olarak devletin yönetim mekanizmalarında önemli görevler üstlenmiş olan milletvekillerinin de mecliste yer aldığı ancak sayıca azınlıkta olduğu da incelenen veriler kapsamında elde edilmiştir.

Sonuç

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin 28. Yasama Döneminde toplam altı yüz milletvekili bulunmaktadır. Bu milletvekilleri parlamento içerisinde çeşitli partilerden gelerek demokrasinin temsil işlevini yerine getirmektedirler. Öte yandan 28. Dönem milletvekilleri içerisinde altı milletvekilinin vefat veya farklı sebeplerden dolayı milletvekilliklerinin düşürüldüğünü de belirtmekte fayda vardır. Bu sebeple meclis içerisinde görevine devam etmekte olan milletvekili sayısı 600’den 594’e düşmüştür (TBMM Milletvekilliği Sona Erenler, 2024). 28. Dönemde parlamentoda en fazla milletvekili bulunduran partilere baktığımızda ise ilk olarak AK Parti ve sonrasında ise Cumhuriyet Halk Partisi’nin geldiğini görmekteyiz.

Çalışma kapsamında ele aldığımız veriler kapsamında Türkiye’de siyasal elitler olarak ele aldığımız 28. Dönem milletvekillerinin demografik özellikleri, eğitim durumları ve mesleki geçmişleri, bildikleri yabancı diller ve siyasi geçmişleri ile ilgili bir çıkarımda bulunmaya çalıştık. Bu kapsamda incelemiş olduğumuz veriler ışığında bazı sonuçlara ulaşmak mümkündür. Bu bağlamda demografik özellikler kapsamında ilk olarak cinsiyet faktörünü ele aldığımızda milletvekillerinin büyük çoğunluğunun erkek olduğunu ve kadın milletvekillerinin sayısının nispeten daha az olduğunu görmekteyiz. Bununla birlikte yaş faktörüne baktığımızda ise milletvekillerinin büyük bir çoğunluğunun orta yaşlı veya yaşlı kategorisinde yer aldığı da görülmektedir. Medeni durum ve çocuk sayısına baktığımızda da milletvekillerinin büyük çoğunluğunun evli olduğunu ve yine milletvekillerinin büyük bir çoğunluğunun da çocuk sahibi olduğunu görmekteyiz. Demografik özellikler kapsamında ele aldığımız bu faktörler kapsamında milletvekillerinin çoğunluğunun erkek, orta yaş veya üstü bir yaşa sahip, evli ve çocuk sahibi kişiler olduğunu söyleyebilir.

Demografik özelliklerden sonra çalışma kapsamında ele aldığımız bir diğer faktör ise eğitim durumu ve meslekti. İncelemiş olduğumuz veriler sonucunda 28. Dönem milletvekillerinin eğitim durumuna baktığımızda çoğunluğunun yükseköğretim mezunu kişiler olduğu görülmektedir. Bununla birlikte en fazla eğitim alınan bölümlerin başında ise hukuk gelmektedir. Akademik kariyere sahip olan milletvekillerinin sayısı büyük bir çoğunluğu oluşturmamakla birlikte yüksek lisans yapmış olan milletvekillerinin sayısı doktora yapmış olan milletvekillerine oranla oldukça yüksektir. Meslek faktörünü ele aldığımızda ise iş insanı, avukat ve mühendis mesleklerinden gelenlerin diğer meslek alanlarına göre daha fazla olduğunu görmekteyiz.

Tüm bunlarla birlikte yabancı dil faktörünü ele aldığımızda milletvekillerinin büyük bir çoğunluğunun en az bir yabancı dil bildiği görülmektedir. En az bir yabancı dil bilen milletvekillerinin bildikleri yabancı dil sayısına baktığımızda genel olarak bir dil bilenlerin oranı yüksekken iki dil bilenlerin de oranı sayıca yüksektir. En az bir dil bilen milletvekilleri içerisinde en fazla bilinen dil ise İngilizceyken ikinci olarak Arapça gelmektedir.

Milletvekillerinin siyasi geçmişlerine yönelik ele aldığımız veriler kapsamında büyük bir oranla çoğunun parti üyelikleri, belediye meclis üyelikleri gibi farklı şekillerde de olsa siyasi bir geçmişe sahip olduğu sonucuna ulaştık. Bununla birlikte 28. Dönem milletvekillerinin daha önceki dönemlerde milletvekili yapmış olanlara göre sayısal bir analizini yaptığımızda ise ilk kez milletvekili olarak mecliste yer alanların sayıca üstünlüğü söz konusu olsa da daha önce milletvekilliği yapmış olanlarla oldukça yakın oranlarda olduğunu tespit ettik. Son olarak da devlet yönetiminde ve yerel yönetimlerde üst düzey görevlerde bulunmuş olan milletvekillerini ele aldığımızda ilk olarak bakan olarak görev almış kişilerin sonrasında ise belediye başkanı olarak görev almış kişilerin geldiğini görmekteyiz. Öte yandan toplam milletvekili sayısı içerisinde bu tür görevler almış milletvekillerinin sayıca az olduğu da yapılan incelemeler sonucunda görülmüştür.

Tüm bu bilgiler ışığında Türkiye’de siyasal elitler kapsamında ele aldığımız 28. Dönem milletvekillerinin birbirine oldukça benzer özellikler gösteren kimseler olduğu sonucuna ulaşmaktayız. Bu bakımdan milletvekillerinin genel özelliklerini çoğunluğu erkek, orta yaş ve üzeri, evli, en az bir çocuğu olan, yükseköğretim mezunu, en az bir yabancı dil bilen ve siyasi geçmişe sahip olan kimseler olarak özetlemek mümkündür. Bu bağlamda meclis içerisinde yer alan ve halkı temsil etmekte olan milletvekillerinin genel profil bakımından istisnalar hariç birbirine benzer niteliklere sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Yazar Katkısı: Rıfat Karakoç: %50, Melike Çakır: %50

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu çalışma etik onay gerektiren herhangi bir insan veya hayvan araştırması içermemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Rıfat Karakoç: %50, Melike Çakır: %50

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study.

Ethics Approval: This study does not contain any human or animal research that requires ethical approval.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest with any institution or person related to the study.

Önerilen Atıf: Karakoç, R. ve Çakır, M. (2025). Türkiye’de siyasal elitlerin temsili: 28. dönem milletvekilleri üzerinden bir değerlendirme. *Akademik Hassasiyetler*, 12(27), 29-51. <https://doi.org/10.58884/akademik-hassasiyetler.1549532>

Kaynakça

- Arslan, A. (2003). Eşitsizliğin teorik temelleri: elit teorisi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (6), 115-135.
- Arslan, A. (2005). Tek partili dönem ve çok partili dönem Türk siyasi elitlerinin toplumsal profillerinin karşılaştırmalı incelemesi. “İş, Güç” *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 7(1), 160-178.
- Arslan, A. (2007). *Elit sosyolojisi*. Phoenix Yayınevi.
- Arslan, A. ve Arslan, G. (2013). Geçmişten günümüze Artvin milletvekilleri: 1946’dan bugüne Artvin milletvekillerinin sosyolojik analizi. *Karadeniz Araştırmaları*, (36), 43-70.
- Arslan, M. (2015). Elit teorisinin doğuşu ve kitle korkusu. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 13(50), 76-95.
- Dahl, R. A. (1993). *Demokrasi ve eleştirileri* (Çev. L. Köker). Yetkin Basımevi.
- Daver, B. (1965). Az gelişmiş ülkelerde siyasi elit (seçkinler). *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 20(2), 517-535.
- Heywood, A. (2021). *Siyaset* (23. Baskı). (Çev. F. Bakırcı). Felix Kitap.
- Kapani, M. (2009). *Politika bilimine giriş* (23. Baskı). Bilgi Yayınevi.
- Kışlalı, A. T. (2018). *Siyaset bilimi*. Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Michels, R. (2021). *Siyasi partiler: modern demokrasideki oligarşik eğilimlerin sosyolojik incelemesi* (Çev. İ. Sipahi). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Mosca, G. (1939). *The ruling class*. McGraw- Hill Book Company.
- Nohutçu, A. (2016). *Kamu yönetimi* (12. Baskı). Savaş Yayınevi.
- Öztekin, A. (2014). *Siyaset bilimine giriş* (9. Baskı). Siyasal Kitabevi.
- Sartori, G. (2017). *Demokrasi teorisine geri dönüş* (Gözden geçirilmiş 3. Baskı). (Çev. T. Karamustafaoğlu ve M. Turhan). Sentez Yayıncılık.
- TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı. (2023). *28. dönem TBMM albümü*. Ankara: TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı Yayınları.
- TBMM Milletvekilliği Sona Erenler (2024). 13 Haziran 2024 tarihinde <https://www.tbmm.gov.tr/milletvekili/milletvekiligi-sona-erenler> adresinden tarihinde edinilmiştir.

Turhan, M. (1984). Siyasal elit değişimi kuramı. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2(2), 69-109.

Uygun, O. (2022). *Devlet teorisi* (Gözden geçirilmiş 9. Baskı). On İki Levha Yayıncılık.

Extended Abstract

Elite theory is a concept that entered the political science literature many years ago. This concept has been taken up by many important thinkers. The main elite theories were put forward by important figures such as Vilfredo Pareto, Gaetano Mosca and Robert Michels. However, elite theories are also divided into classical and democratic elite theories. Today, the concept of elite is still a more important concept. In this respect, it continues to be the subject of new studies in the field of political science.

When we first consider elite theories within the scope of the study, we see that this concept goes back to ancient times and is not only the subject of political science. When we look at the concept of political elite, which we have discussed within the scope of the study, we can describe this concept as the ruling section in a society that is divided into two as those who govern and those who are ruled. Based on this definition, parliamentarians, who play an important role in democracies, can also be included in the concept of political elite. In this context, in this study, political elites in Türkiye will be analysed through the 28th term parliamentarians and a general conclusion will be drawn by examining the demographic characteristics, educational levels and professional backgrounds, foreign languages and political backgrounds of the parliamentarians.

In this context, in the context of the data we have analysed, the results regarding the general profiles of the 28th term parliamentarians, which we consider as political elites in Türkiye, seem to be quite close to each other. When we look at the demographic characteristics of the 28th term parliamentarians, we see that the parliamentarians are mostly male and the number of female parliamentarians is quite low compared to men. When we consider the age factor, it is possible to say that the majority of the parliamentarians are middle-aged and over. When we look at the marital status of the parliamentarians, we see that the vast majority of them are married. However, the vast majority of MPs have at least one child. In this respect, in terms of demographic characteristics, the 28th term parliamentarians are mostly male, middle-aged and older, married and have children.

The second factor that we considered in the context of the general profiles of the parliamentarians within the scope of the study was their educational status and professional background. As a result of the data obtained in this context, it is seen that most of the 28th term parliamentarians are higher education graduates. Law ranks first among the departments from which the parliamentarians graduated. On the other hand, the number of

parliamentarians who pursue an academic career is small. Within the scope of the information obtained about the professions of the parliamentarians, it is seen that the number of parliamentarians who are business people, lawyers and engineers is high.

In the context of the general profiles of the parliamentarians, the issue of the foreign languages known by the parliamentarians was discussed thirdly. In this context, as a result of the data obtained in the study, we see that the majority of the parliamentarians know at least one foreign language. On the other hand, it is worth mentioning that the parliamentarians who speak at least one foreign language speak the most English and then Arabic.

Within the scope of the study, within the scope of the general profiles of the parliamentarians, the political backgrounds of the parliamentarians were finally discussed. Within the scope of the data we have examined on the political backgrounds of the 28th term parliamentarians, we can say that the vast majority of them have a political background, albeit in different ways such as political party membership or municipal council membership. However, among the parliamentarians of the 28th term, some parliamentarians served as parliamentarians in previous terms. The number of first-time parliamentarians constitutes the majority in the parliament. On the other hand, the number of parliamentarians who served in previous terms is close to the number of parliamentarians who became parliamentarians for the first time. Some of the parliamentarians of the 28th term have served in the state administration or local governments. However, the number of these parliamentarians is also very small.

In addition to all these, within the scope of the study, we tried to make an analysis about the Political elites in Türkiye through the 28th term parliamentarians. Within the scope of the data we have obtained, if we need to make a general inference about the 28th term parliamentarians, we can say that most of them are men, middle-aged and older, married, have children, have higher education degrees, speak at least one foreign language and have a political background. In this context, it is possible to say that the 28th term parliamentarians have very similar characteristics in terms of their general profiles.